

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 504 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Дания за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Дания за 2020 г.

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Дания за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Дания за 2020 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики¹, и по-специално член 9, параграф 2 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

- (1) На 17 декември 2019 г. Комисията прие годишната стратегия за устойчив растеж, с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2020 г. Тя взе надлежно предвид Европейския стълб на социалните права, провъзгласен от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г. Въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на 17 декември 2019 г. Комисията прие също Доклада за механизма за предупреждение, в който Дания не е посочена като една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед.
- (2) Докладът за Дания за 2020 г.² беше публикуван на 26 февруари 2020 г. В него бе оценен напредъкът на Дания в изпълнението на специфичните за държавата препоръки, приети от Съвета на 9 юли 2019 г.³, последващите действия във връзка с препоръките, отправени през предходните години, както и напредъкът на страната по националните ѝ цели по стратегията „Европа 2020“.
- (3) На 11 март 2020 г. Световната здравна организация обяви официално световна пандемия от COVID-19. Това е тежка извънредна ситуация в областта на

¹ ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.

² SWD(2020) 503 final.

³ ОВ C 301, 5.9.2019 г., стр. 117.

общественото здраве, която засяга гражданите, обществата и икономиките. Тя поставя националните здравни системи под силен натиск, причинява смущения в световните вериги за доставки, нестабилност на финансовите пазари и сътресения в потребителското търсене и се отразява отрицателно на различни сектори. Застрашени са работните места и доходите на хората, както и стопанската дейност на предприятията. Пандемията предизвиква голямо икономическо сътресение, от което вече има значителни последици в Европейския съюз. На 13 март 2020 г. Комисията прие съобщение⁴, в което се призовава за координирани икономически мерки в отговор на кризата, включващи всички участници на национално равнище и на равнището на Съюза.

- (4) Редица държави членки обявиха извънредно положение или въведоха спешни мерки. Всички спешни мерки следва да бъдат строго пропорционални, необходими, ограничени във времето и в съответствие с европейските и международните стандарти. Те следва да подлежат на демократичен надзор и независим съдебен контрол.
- (5) На 20 март 2020 г. Комисията прие Съобщение относно активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж⁵. Както е посочено в член 5, параграф 1, член 6, параграф 3, член 9, параграф 1 и член 10, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1466/97 и член 3, параграф 5 и член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1467/97, клаузата улеснява координирането на бюджетните политики в период на драстичен икономически спад. В своето съобщение Комисията излага пред Съвета становището си, че предвид очаквания драстичен икономически спад вследствие на разпространението на COVID-19 настоящите условия позволяват активирането на клаузата. На 23 март 2020 г. министрите на финансите на държавите членки се съгласиха с оценката на Комисията. Активирането на общата клауза за дерогация позволява временно отклонение от плана за корекции за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че с това не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план. Във връзка с корективните мерки на Пакта за стабилност и растеж Съветът може също така да реши, по препоръка на Комисията, да приеме промяна във фискалната траектория. Общата клауза за дерогация не спира прилагането на процедурите, предвидени в Пакта за стабилност и растеж. Тя позволява на държавите членки да се отклонят от бюджетните задължения, които обичайно се прилагат, като същевременно дава възможност на Комисията и на Съвета да предприемат необходимите мерки за координиране на политиката в рамките на Пакта.
- (6) Необходими са постоянни действия за ограничаване и контрол на разпространението на пандемията, за повишаване на устойчивостта на националните здравни системи, за смекчаване на социално-икономическите последици чрез мерки за подкрепа на предприятията и домакинствата и за гарантиране на подходящи здравословни и безопасни условия на труд с оглед на възобновяването на икономическата дейност. Съюзът следва да използва пълноценно различните инструменти, с които разполага, за да подкрепи усилията на държавите членки в тези области. Успоредно с това държавите членки и Съюзът следва да работят съвместно, за да подготвят мерките, необходими за връщането към нормалното функциониране на нашите общества

⁴ COM(2020) 112 final.

⁵ COM(2020) 123 final.

и икономики, както и към устойчивия растеж, интегрирайки наред с другото зеления преход и цифровата трансформация и вадейки всички поуки от кризата.

- (7) Кризата, свързана с COVID-19, изтъкна гъвкавостта, която предлага единният пазар по отношение на адаптирането към извънредни ситуации. За да се гарантират обаче бърз и плавен преход към етапа на възстановяване и свободното движение на стоки, услуги и работници, извънредните мерки, които възпрепятстват нормалното функциониране на единния пазар, трябва да бъдат премахнати веднага щом престанат да бъдат абсолютно необходими. Текущата криза разкри необходимостта от планове за готовност за действие при кризи в здравния сектор, като тази готовност включва по-специално подобрени стратегии за покупка, диверсифицирани вериги на доставки и стратегически запаси от основни консумативи. Тези елементи са изключително важни за разработването на по-обхватни планове за готовност за действие при кризи.
- (8) Законодателят на Съюза вече измени съответните законодателни уредби⁶, предоставяйки на държавите членки възможността да мобилизират всички неизползвани ресурси от европейските структурни и инвестиционни фондове, за да могат да се справят с извънредните последици от пандемията от COVID-19. Тези изменения ще осигурят допълнителна гъвкавост, както и опростени и рационализирани процедури. За да се намали натискът върху паричните потоци, за счетоводната година 2020—2021 държавите членки могат също така да се възползват от 100-процентово съфинансиране от бюджета на Съюза. Дания се насърчава да използва пълноценно тези възможности, за да помогне на хората и секторите, които са в най-затруднено положение.
- (9) На 7 май 2020 г. Дания представи националната си програма за реформи за 2020 г., а на 5 май 2020 г. — програмата си за конвергенция за 2020 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.
- (10) Спрямо Дания понастоящем се прилагат предпазните мерки на Пакта за стабилност и растеж.
- (11) В своята програма за конвергенция за 2020 г. правителството планира номиналното салдо да се влоши, преминавайки от излишък в размер на 3,7 % от БВП през 2019 г. към дефицит от 8,0 % от БВП през 2020 г. Предвижда се дефицитът да намалее до 2,4 % от БВП през 2021 г. След намалението, достигнало 33,2 % от БВП през 2019 г., съгласно програмата за конвергенция за 2020 г. се очаква през 2020 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да нарасне до 40,7 %. Макроикономическата и фискалната перспектива се характеризират с високата степен на несигурност, породена от пандемията от COVID-19.
- (12) В отговор на пандемията от COVID-19 и в рамките на координирания подход на Съюза Дания прие бюджетни мерки за увеличаване на капацитета на здравната

⁶ Регламент (ЕС) 2020/460 на Европейския парламент и на Съвета от 30 март 2020 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013 и (ЕС) № 508/2014 във връзка със специални мерки за мобилизиране на инвестиции в системите на здравеопазване на държавите членки и в други сектори на техните икономики в отговор на избухването на COVID-19 (Инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса) (ОВ L 99, 31.3.2020 г., стр. 5) и Регламент (ЕС) 2020/558 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2020 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1301/2013 и (ЕС) № 1303/2013 по отношение на специалните мерки за предоставяне на изключителна гъвкавост за използване на европейските структурни и инвестиционни фондове в отговор на избухването на COVID-19 (ОВ L 130, 24.4.2020 г., стр. 1).

система, за ограничаване на пандемията и за облекчаване на положението на засегнатите в особена степен хора и сектори. Съгласно програмата за конвергенция за 2020 г. тези бюджетни мерки възлизаха на 4,9 % от БВП. Мерките включват укрепване на здравните услуги, временна компенсация за фиксирани разходи на предприятията, временна схема за компенсиране на заплати и спешна помощ за изпитващи затруднения сектори. Освен това Дания обяви мерки, които, макар и да нямат пряко отражение върху бюджета, ще допринесат за подкрепа на ликвидността на предприятията, която програмите за конвергенция за 2020 г. оценяват приблизително на 15 % от БВП. Тези мерки включват отсрочване на данъци върху доходите на физическите лица и корпоративни данъци и гаранции по заеми (3,7 % от БВП). В сравнение с прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. основната разлика е, че в програмата за конвергенция са включени очакваните бъдещи загуби, произтичащи от свързаните с COVID-19 държавни гаранции (0,5 % от БВП). Като цяло предприетите от Дания мерки са в съответствие с насоките, изложени в Съобщението на Комисията относно координирани икономически мерки в отговор на пандемията от COVID-19. Цялостното прилагане на тези мерки, последвано от пренасочване на фискалните политики към постигане на разумни средносрочни фискални позиции, когато икономическите условия позволяват това, ще допринесе за запазването на фискалната устойчивост в средносрочен план.

- (13) Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. при непроменени политики салдото на консолидирания държавен бюджет на Дания се очаква да бъде -7,2 % от БВП през 2020 г. и -2,3 % през 2021 г. Съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да остане под 60 % от БВП през 2020 г. и 2021 г.
- (14) На 20 май 2020 г. Комисията представи доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора, вследствие на планираното от Дания нарушение на прага на дефицита в размер на 3 % от БВП през 2020 г. Като цяло анализът показва, че критерият за дефицита, определен в Договора и в Регламент (ЕО) № 1467/1997, не е изпълнен.
- (15) През първата половина на 2020 г. Дания беше силно засегната от пандемията от COVID-19, в резултат на което здравната система беше подложена на натиск и беше намалена значително икономическата активност в някои сектори. Дания приложи своевременни мерки за овладяване на пандемията и за укрепване на здравната система, включително широкообхватни инициативи за смекчаване на икономическите последици от нея. За преодоляване на възникналия в резултат на това икономически спад бяха взети редица строги икономически и финансови мерки от страна на правителството и Централната банка, включително директна подкрепа за частично покриване на постоянните разходи и разходите за заплати на предприятията, отсрочване на данъци и предоставяне на ликвидност за банки и дружества, кредитни схеми и други мерки на паричната политика. При разработването и прилагането на тези мерки трябва да се вземе предвид устойчивостта на банковия сектор. Тези мерки ефективно намалиха икономическото сътресение от пандемията, но не предотвратиха значителна загуба на продукция, голям брой фалити и случаи на несъстоятелност и значително увеличение на безработицата и хората, изложени на риск от бедност, включително сред тези в уязвимо положение (напр. хора с увреждания). Според

прогнозата на Комисията безработицата се очаква да нарасне умерено до около 6½ % през 2020 г., преди да спадне до предходните под 6 % през 2021 г.

- (16) Продължаващата криза, свързана с COVID-19, подчертава необходимостта Дания непрекъснато да работи за укрепване на устойчивостта на своята здравна система. Един от въпросите, предизвикващи особена загриженост, е недостигът на здравни работници и липсата на специализирани лекари и медицински сестри, например в отделенията за интензивно лечение (по-специално медицински сестри в областта на анестезиологията). Непрекъснатите усилия за справяне с посочения недостиг на работна ръка са от ключово значение. В краткосрочен план Дания следва да работи, за да гарантира наличието на критични медицински продукти, включително лични предпазни средства за здравните работници. В момента се провеждат изследвания, за да се установи не само антивирусно лечение и ваксина, но също така и по-добро и по-бързо тестване.
- (17) За да се насърчи икономическото възстановяване, ще бъде важно да се даде приоритет на готови за изпълнение публични инвестиционни проекти и да се насърчават частните инвестиции, включително чрез съответни реформи. Дания работи добре в областта на цифровизацията, както е видно от Индекса на ключовите показатели в областта на цифровите технологии на Европейската комисия. Въпреки това, за да се запази тази силна позиция в дългосрочен план и да се гарантира нейната конкурентоспособност и ползата от цифровата трансформация, Дания ще се нуждае от инвестиции в цифрова инфраструктура, както и в образование, обучение и повишаване на квалификацията. Националният план в областта на енергетиката и климата на Дания сочи, че са необходими значителни инвестиции за успешно справяне с прехода в областта на климата и енергетиката. Най-големите инвестиции са необходими за изграждането на нови мощности за енергия от възобновяеми източници, като същевременно са установени значителни нужди от инвестиции в домакинствата (енергийна ефективност и преобразуване на снабдяването с топлинна енергия), устойчив транспорт, промишленост, както и биогаз и централно отопление. Целите на политиката на Дания в областта на климата трябва да доведат до намаляване на емисиите на парникови газове със 70 % до 2030 г. в сравнение с 1990 г. и постигане на неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г. За да отрази тези цели, потреблението на енергия ще трябва да премине към низходяща тенденция, като се изискват инвестиции, които следват цялостен подход и се насочват към сектори, в които икономии на енергия са особено обещаващи. Икономическото възстановяване от кризата, свързана с COVID-19, би могло да бъде подпомогнато чрез ранно и приоритетно осъществяване на планираните зелени инвестиции и постигане на напредък по амбициозни инвестиционни проекти в областта на околната среда, климата, енергетиката и инфраструктурата, като например в областта на жилищното настаняване, вятърната енергия от разположени в морето инсталации, енергийната свързаност и железопътната електрификация. Транспортът е най-големият източник на емисии на парникови газове в Дания, като по този начин се предприемат допълнителни действия на политиката в тази област. „Зелената транспортна политика“ на правителството, която има за цел да предостави 15 милиарда евро (112,7 милиарда датски крони) основно за проекти за транспортна инфраструктура през 2021—2030 г., понастоящем е в процес на договаряне, за да се обърне по-голямо внимание на целите, свързани с климата и околната среда. Програмирането на Фонда за справедлив преход за периода 2021—2027 г. би

могло да помогне на Дания да преодолее някои от предизвикателствата, свързани с прехода към неутрална по отношение на климата икономика, по-специално на териториите, обхванати от приложение Г към доклада за страната. Това ще позволи на Дания да използва този фонд по най-добрия начин.

- (18) Като цяло разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) не доведоха до по-висок ръст на производителността в Дания. Липсва интегрирана стратегия в областта на иновациите, в която ясно да се посочва какво иска да постигне Дания в рамките на глобалната иновационна среда. Дейността в областта на научните изследвания и иновациите продължава да бъде съсредоточена в малък брой големи предприятия и фондации и най-вече във фармацевтичния и биотехнологичния сектор. Осемте най-големи дружества представляват почти 40 % от общите разходи за НИРД за частния сектор (при средно 19 % в световен мащаб). Общите разходи за НИРД остават високи, но абсолютният брой на дружествата, които извършват НИРД, намаля от 2009 г. насам, предимно поради факта, че по-малките дружества не се занимават с НИРД. Едва 33 % от МСП са въвели иновации по отношение на продукти или процеси. Поради това може да са необходими допълнителни усилия на политиките за разширяване на иновационната база с цел включване на повече дружества. В отговор на променящите се нужди от умения след COVID-19 и в светлината на бъдещите технологични промени са необходими устойчиви инвестиции в схеми за повишаване на квалификацията и за преквалификация, включително чрез обучение за възрастни.
- (19) Дания предприе мерки за укрепване на своята уредба за борбата с изпирането на пари. През 2019 г. беше прието ново законодателство и националните органи и регулаторните органи започнаха да прилагат редица мерки за укрепване на рамката за превантивна борба с изпирането на пари на Дания. На Органа за финансов надзор бяха предоставени правомощия за налагане на санкции и по-голям бюджет за засилване на неговия надзорен капацитет за борба с изпирането на пари. Звеното за финансово разузнаване също получи допълнителен персонал и допълнително финансиране. От решаващо значение е рамката за засилена борба с изпирането на пари да доведе до ефективен надзор и правоприлагане. По-специално надзорният орган, свързан с борбата с изпирането на пари, ще трябва изцяло да прилага основания на риска подход. Повишеният капацитет на звеното за финансово разузнаване ще трябва да покаже, че слабостите, подчертани в доклада на датската сметна палата, са преодолени по подходящ начин.
- (20) Докато настоящите препоръки са насочени към справяне със социално-икономическото въздействие на пандемията и улесняването на икономическото възстановяване, специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., приети от Съвета на 9 юли 2019 г., обхващаха също реформи, които са от съществено значение за справяне със средносрочните и дългосрочните структурни предизвикателства. Тези препоръки продължават да бъдат актуални и ще продължат да бъдат наблюдавани през целия годишен цикъл на европейския семестър през следващата година. Това се отнася и за препоръките относно свързаните с инвестициите икономически политики. Тези препоръки следва да бъдат взети предвид при стратегическото програмиране на финансирането по линия на политиката на сближаване за периода след 2020 г., включително за смекчаващи мерки и стратегии за премахване на мерките, свързани с настоящата криза.

- (21) Европейският семестър осигурява рамката за непрекъсната координация на политиките в областта на икономиката и заетостта в Съюза, която може да допринесе за постигане на устойчива икономика. Държавите членки направиха преглед на напредъка по изпълнението на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР) в своите национални програми за реформи за 2020 г. Гарантирайки цялостното изпълнение на препоръките по-долу, Дания ще допринесе за напредъка към постигането на ЦУР и за общите усилия за осигуряване на конкурентоспособна устойчивост в Съюза.
- (22) В контекста на европейския семестър за 2020 г. Комисията изготви подробен анализ на икономическата политика на Дания, който беше публикуван в доклада за страната за 2020 г. Тя извърши и оценка на програмата за конвергенция за 2020 г., на националната програма за реформи за 2020 г. и на последващите действия във връзка с препоръките, отправени към Дания през предходните години. Комисията взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива фискална и социално-икономическа политика в Дания, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на Съюза предвид необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Съюза чрез принос на равнището на Съюза към бъдещите решения на държавите членки.
- (23) С оглед на тази оценка Съветът разгледа програмата за конвергенция за 2020 г., като становището му⁷ е изразено по-специално в препоръка 1 по-долу,

ПРЕПОРЪЧВА на Дания да предприеме следните действия през 2020 и 2021 г.:

1. В съответствие с общата клауза за дерогация, да предприеме всички необходими мерки за ефективно справяне с пандемията, поддържане на икономиката и подпомагане на последващото възстановяване. Когато икономическите условия позволяват това, да провежда фискални политики, насочени към постигане на благоразумни средносрочни фискални позиции и гарантиране на устойчивостта на дълга, като същевременно засили инвестициите. Да повиши устойчивостта на здравната система, включително чрез осигуряване на достатъчно критични медицински продукти и преодоляване на недостига на здравни работници.
2. Да даде приоритет на готови за изпълнение публични инвестиционни проекти и да стимулира частните инвестиции, за да ускори икономическото възстановяване. Да насочи инвестициите към екологичния и цифровия преход, по-специално към чистото и ефективно производство и използването на енергия, устойчив транспорт, както и научни изследвания и иновации. Да подкрепи интегрирана иновационна стратегия с по-широка инвестиционна база.
3. Да подобри ефективността на надзора върху борбата с изпирането на пари и ефективно да прилага рамката за борба с изпирането на пари.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател

⁷

Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.